

Varbergs
kommun

Riktlinjer enligt alkohollagen

Varbergs kommun

Dokumenttyp: Riktlinje	Dokumentnamn: Riktlinjer för alkoholservering	Diarienummer: SN 2017/0102
Beslutad av: Socialnämnden	Beslutsdatum: 2012-11-26 Sn § 237	Giltig till och med: Tillsvidare
Gäller för: Varbergs kommun	Dokumentansvarig avdelning: Uppdragsavdelningen	Senast reviderad: 2022-12-15 Sn § 160

Innehållsförteckning

Syfte och mål med riktlinjerna	1
Riktlinjer för ansökan och handläggning	2
Ansökan om serveringstillstånd	2
Handläggning/Tillståndstyper	2
Remissförfarande	3
Lämplighetsprövning	4
Kunskapsprov	5
Serveringsställe/serveringslokaler	5
Stadigvarande tillstånd till allmänheten/trafikservering/kryddning	6
Stadigvarande tillstånd för pausservering	7
Stadigvarande tillstånd till slutet sällskap / catering	7
Tillfälligt tillstånd till allmänheten (För den som saknar stadigvarande serveringstillstånd)	8
Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap	9
Gemensam serveringsyta	10
Rumsservering och minibar på hotell	10
Provsmakning på restaurang och vid mässa	10
Provsmakning på egen gård	11
Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	12
Riktlinje vid alkoholservering	13
Ansvarsfull alkoholservering	13
Olägenheter – ordning och nykterhet, hälsorisk	14
Serveringstider	15
Uteserveringar	16
Serveringsansvariga – Anställd personal	16
Anmälan om ändring i verksamheten	17
Servering av folköl	18
Alkoholservering på särskilda boenden	18
Riktlinjer för tillsyn, avgifter, påföljder och sanktioner	19
Tillsyn	19
Förebyggande tillsyn	19
Inre tillsyn	19
Yttre tillsyn	20
Tillsynsavgifter	20
Påföljder och sanktioner	21
Erinran	22
Varning	22

Återkallelse.....	22
Försäljningsförbud eller varning vid servering av folköl.....	23
Information, självservice/e-tjänst och utbildningar.....	23
Information och självservice/e-tjänst	23
Utbildningar	23
Krögarträffar.....	23
Samverkan	24
Kontaktuppgifter socialförvaltningens tillståndsmyndighet	24

Syfte och mål med riktlinjerna

Enligt 8 kap. 9 § alkohollagen (SFS 2010:1622), nedan även förkortat AL, ska kommunen tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I 8 kap. 1 § samt 1a-b §§ AL finns regler om när serveringstillstånd krävs respektive inte krävs.

Syftet med Varbergs kommuns riktlinjer för alkoholserving är att ge stöd vid kommunens beredning av ansökningsärenden och bidra till att ansökningar om serveringstillstånd handläggs effektivt och likformigt. Riktlinjerna ska skapa goda förutsättningar för att tillståndsprövningen ska ske rättssäkert och effektivt.

Riktlinjerna ska vara till fördel för den som söker tillstånd genom att den sökande i de flesta fall på förhand kan bedöma om en tänkt etablering kan ges tillstånd. Det sker dock alltid en individuell prövning i varje enskild tillståndsansökan. Riktlinjerna syftar till att skapa en bättre kunskap för hur alkohollagen och dess föreskrifter ska tillämpas.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning och kommunens riktlinjer ska hjälpa till att upprätthålla lagens mening. Målet i Varberg är att riktlinjerna ska skapa förutsättningar för en återhållsam alkoholkonsumtion och bidra till en god restaurangmiljö där servering av alkoholdrycker sker på ett ansvarsfullt sätt.

I Varbergs kommun ligger ansvaret för tillståndsprövning och tillsyn enligt alkohollagen på socialnämnden. Arbetsuppgifterna utförs av tillståndshandläggarna på socialförvaltningens tillståndsmyndighet.

Servering av starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker samt spritdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får ske endast om tillstånd har meddelats av kommunen enligt alkohollagen.

Tillstånd krävs för varje form av alkoholserving mot ersättning. Som ersättning räknas också de fall då alkoholdryck ingår i annan avgift, t ex entréavgift.

För att söka serveringstillstånd krävs en skriftlig/digital ansökan. På Varbergs kommuns hemsida www.varberg.se finns självservice och blanketter för ansökan samt ansökningsanvisningar.

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen avser enstaka helt privata arrangemang och samtidigt uppfyller alla tre punkter nedan:

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Serveringstillstånd krävs inte heller för alkoholserving på särskilda boenden såsom äldreboenden där man erbjuder måltidsservice.

Riktlinjer för ansökan och handläggning

Ansökan om serveringstillstånd

Enligt 8 kap 10 § 1-2 st. AL ska ansökan om serveringstillstånd göras skriftligen. Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Regeringen får meddela föreskrifter om den tid inom vilken kommunen ska fatta beslut om serveringstillstånd.

Enligt 3 kap. 6 § AL får den som inte har fyllt 20 år eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken inte bedriva näringsverksamhet som innefattar försäljning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Ansökan om serveringstillstånd ska göras skriftligen på särskild blankett eller via kommunens självservice. För handläggningen utgår en prövningsavgift som varierar beroende på vilket serveringstillstånd ansökan avser. Avgiften ska täcka kostnader som uppkommer vid prövningen, och betalas inte tillbaka vid ett avslag på ansökan.

Kommunfullmäktige har år 2011 bestämt avgifterna för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen. Avgifterna justeras enligt konsumentprisindex årligen per den 1 januari. Självservice för ansökan och information om aktuella prövningsavgifter finns på kommunens hemsida.

Det är den juridiska personen (t ex bolag, enskild näringsidkare eller förening) som söker serveringstillståndet. Sökanden har bevisbördan för att bolag och personer med betydande inflytande i bolaget (s k PBI:er) samt restauranglokal är lämpliga enligt alkohollagens regler. Förhandsbesked vid ansökan/prövning om serveringstillstånd ges inte. Den som är under 20 år eller har förvaltare kan inte ansöka om serveringstillstånd.

Handläggning/Tillståndstyper

Av 8 kap. 1, 2, 4, 6 och 7 §§ AL framgår vad det finns för olika typer av serveringstillstånd.

Enligt 5 § alkoholförordningen (SFS 2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Olika typer av serveringstillstånd:

1. Stadigvarande till allmänheten
2. Stadigvarande för pausservering
3. Stadigvarande till slutet sällskap inkl. cateringtillstånd
4. Tillfälligt till allmänheten
5. Tillfälligt till slutet sällskap
6. Provsbakningstillstånd
7. Trafikserveringstillstånd

Information om hur handläggningen av olika typer av serveringstillstånd går till finns på kommunens hemsida och ges även direkt av tillståndshandläggarna på socialförvaltningens

tillståndsmyndighet. För dig som startar en helt ny restaurangverksamhet finns även information på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) hemsida.

Dessutom kan man alltid vända sig direkt till kommunens företagslots som kan ge stöd till företagare i olika tillståndsärenden. Mer information om företagslotsen finns på kommunens hemsida.

Handläggningstiderna varierar beroende på vilken typ av serveringstillstånd som söks och ska prövas av socialförvaltningens tillståndsmyndighet. Ambitionen är att myndigheten ska ha så korta handläggningstider som möjligt, för en god service mot tillståndshavare/sökande.

Tillståndsmyndighetens målsättning är följande handläggningstider från det att ansökan om serveringstillstånd är fullständig:

- Stadigvarande till allmänheten / pausservering / trafikservering - 3 mån
- Stadigvarande till slutet sällskap / cateringstillstånd - 3 mån
- Tillfälligt till allmänheten - 2 mån
- Tillfälligt till slutet sällskap - 1 mån
- Provmakningstillstånd – 2 mån
- Ändrat/utvidgat stadigvarande tillstånd - 1 mån
- PBI-prövning – 1 mån

Varbergs kommun är en sommarstad. Detta innebär att antalet ansökningar om tillfälliga tillstånd ökar väsentligt under perioden juni-augusti.

Ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd ska därför vara socialförvaltningens tillståndsmyndighet tillhanda senast den **1 maj**, för att vara garanterad beslut i tid.

Remissförfarande

Enligt 8 kap. 11 § AL får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte bifallas utan att polismyndighetens yttrande har inhämtats.

Detsamma gäller vid tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten, om det inte rör sig om ett arrangemang av endast obetydlig omfattning.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för bedömningen i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten.

Polismyndigheten är obligatorisk remissinstans i de flesta tillståndsprövningar. Polisens yttrande väger tungt i prövningen och deras avstyrkande innebär oftast avslag på ansökan om serveringstillstånd.

Övriga remissinstanser kan t ex vara Räddningstjänst Väst, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, hamn- och gatuförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Remisser till dessa myndigheter görs vid behov och efter bedömning i varje enskilt ärende.

Lämplighetsprövning

Enligt 8 kap. 12 § 1 st. AL får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon, med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt, är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med det krav som ställs upp i denna lag.

Enligt alkohollagens förarbeten ska sökanden förutom kännedom om alkohollagstiftningen ha ekonomiska förutsättningar att sköta verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Särskild hänsyn ska också tas till benägenheten att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna. Här i ligger även ekonomisk misskötsamhet som inte är brottslig. Det är de sökande som ska visa att de är lämpliga att utöva verksamheten.

Det är både de personliga och ekonomiska förhållandena och omständigheterna i övrigt som tillsammans avgör om man ska anses uppfylla alkohollagens lämplighetskrav.

Lämpligheten ska prövas både för den juridiska personen (t ex bolag, enskild näringsidkare, förening) som gör ansökan och för de personer som har betydande inflytande i bolaget, s k PBI:er (t ex styrelseledamöter, aktieägare, firmatecknare, betydande finansiär eller make/maka).

Lämpligheten prövas genom remissförfrågningar t ex till Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Till den **ekonomiska skötsamheten** hör t ex att utan uppmaning betala skatter och avgifter i tid, hålla en ordnad bokföring, sköta sin deklaration, redovisa finansieringen av verksamheten, reglera uppkomna skulder och lämna in den årliga restaurangrapporten i tid.

Till den **personliga lämpligheten** hör att sökanden ska vara lämplig vad avser vandel/levnadsvanor och t ex inte ha någon brottslighet med anknytning till rörelsen.

Vid brott eller annan misskötsamhet som framkommer vid tillståndsprövningen bedöms sökandens lämplighet att beviljas serveringstillstånd utifrån missförhållandets/brottets art, svårighetsgrad och anknytning till sökt verksamhet.

Sökanden ska ha tillräckliga kunskaper om alkohollagen och visa detta genom att göra Folkhälsomyndighetens nationella kunskapsprov.

Vid bedömningen kan det vara meriterande med erfarenhet av restaurangbranschen eller utbildningar i form av olika utbildningar t ex kommunens utbildning ”Ansvarsfull Alkoholsservering”.

Lämpligheten som krävs för det sökta tillståndet ska finnas kvar under hela tillståndstiden. Socialförvaltningens tillståndsmyndighet gör denna bedömning kontinuerligt genom inre- och yttre tillsyn.

Kunskapsprov

Enligt 8 kap. 12 § 2 st. AL ska sökanden genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Den som ansöker om serveringstillstånd hos socialförvaltningens tillståndsmyndighet ska genomföra ett nationellt kunskapsprov om alkohollagen framtaget av Folkhälsomyndigheten. Kunskapsprovet är webbaserat och utförs på socialförvaltningens tillståndsmyndighet mot en fast avgift.

För den som bedriver restaurangverksamhet utan avbrott med stadigvarande serveringstillstånd gäller provet tills vidare.

På Folkhälsomyndighetens hemsida finns mer information om kunskapsprovet och om undantag som finns (HSLF-FS 2020:77).

Serveringsställe/serveringslokaler

Enligt 8 kap. 14 § AL ska ett serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme.

Enligt 8 kap. 15 § AL ska serveringsstället ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen, vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering. En drinkbar ska ligga i nära anslutning till matsalen och får endast ta en mindre del av serveringsställets totala yta i anspråk.

Enligt 8 kap. 16 § AL ska de lokaler som används för stadigvarande servering till allmänheten eller slutna sällskap vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

För att beviljas serveringstillstånd i viss lokal krävs det att nödvändiga tillstånd för restaurangdriften finns, såsom dispositionsrätt till lokalen, ev. bygglov, registrering av livsmedelsanläggning, ev. polistillstånd enligt ordningslagen samt att lokalen är lämplig för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten kräver att restaurangen har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen och att detta kök används för att tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Lokalerna ska vara av restaurangkaraktär.

Serveringstillstånd beviljas enligt praxis inte till renodlade gatukök eller caféer. Det är den allmänna standarden som avgör om ett ställe ska anses vara restaurang eller inte.

Tillståndsmyndigheten gör en samlad bedömning där exempelvis följande kriterier beaktas:

- Vad står det i **detaljplanen** och i **bygglovet** om verksamheten?
- Vad står det i **hyreskontraktet** om lokalens användning?
- Är bolaget registrerat för **restaurangverksamhet** hos Bolagsverket och Skatteverket?
- Är lokalen registrerad som **livsmedelsanläggning**?
- **Profileras** verksamheten som restaurang?
- Är den **allmänna standarden** på mat och miljö av restaurangkaraktär?
- Är **serveringsutrymmet** avgränsat och överblickbart?
- Finns det ett lämpligt antal **sittplatser för matservering**?

- Tar en eventuell **drinkbar** endast en mindre del av serveringsställets totala yta i anspråk och är den belägen i nära anslutning till matsalen?
- Finnas det ett **varierat utbud** av maträtter som kunden kan förväntas beställa.
- Är lokalerna lämpliga från **brandsäkerhetssynpunkt**?

Stadigvarande tillstånd till allmänheten/trafikservering/kryddning

Enligt 8 kap 1 § 1p AL meddelas serveringstillstånd som avser servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg (trafikservering), av den kommun där det företag som vill bedriva serveringen har sitt säte, eller där den person som vill bedriva serveringen har sitt hemvist. Har företaget inte säte inom landet eller personen inte hemvist inom landet, meddelas tillstånd av Stockholms kommun.

Enligt 8 kap. 2 § AL kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod. (stadigvarande). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle. (tillfälligt) Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får begränsa ett tillstånds giltighet till viss tid om det finns särskilda skäl. Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker eller en eller flera av dessa drycker.

Enligt 8 kap. 3 § AL har den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Enligt 8 kap. 13 § AL får den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, få köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget.

Enligt 8 kap. 15 § 1 st. AL får stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringsstället och tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Det ska finnas ett varierat utbud av maträtter. Efter kl. 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten söks av den som har för avsikt att bedriva restaurangverksamhet med alkoholservering året runt eller årligen under en viss tidsperiod. För stadigvarande serveringstillstånd ställs höga krav på sökandens lämplighet och serveringsställets utformning. Sökanden ska själv visa att både bolag och dess företrädare uppfyller kraven på lämplighet. Sökanden ska som huvudregel göra kunskapsprovet. Se mer information under rubrik Kunskapsprov.

En ansökan om stadigvarande servering till allmänheten är omfattande och ska remitteras till Polismyndigheten samt vid behov till t ex miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, Räddningstjänsten Väst och Skatteverket. Eventuella alkoholpolitiska olägenheter, enligt 8 kap. 17 § AL, utreds alltid i samband med ansökan.

Ytterligare krav som ställs är att restaurangen ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt, att den har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen som också används för tillagning eller tillredning av restaurangens mat.

Köket ska tillhandhålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Enligt praxis är enbart sallader och smörgåsar inte tillredd mat i lagens mening. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter, ett **flertal** av såväl förrätter, huvudrätter och efterrätter. I Varbergs kommun är grunden att ett varierat utbud uppnås med tre (3) förrätter, tre (3) huvudrätter och tre (3) efterrätter.

Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett **fåtal** enklare rätter, men rätterna ska ändå vara att betrakta som maträtter. Mat ska kunna beställas under hela serveringstiden och till ett rimligt pris, så att kunderna kan förväntas beställa dem, dvs. inga överpriser.

Vid varje enskild ansökan sker en individuell prövning av vilken typ av alkoholdrycker som bör beviljas. Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten meddelas som regel inte till renodlade idrottsanläggningar eller vid arrangemang som framför allt riktar sig till barn/ungdomar under 18 år.

Ett stadigvarande serveringstillstånd kan efter ansökan utvidgas tillfälligt eller stadigvarande. Det kan t ex gälla:

- utökning av serveringsyta
- utökning av typ av alkoholdryck t ex spritdryck
- utökning av serveringstider

Stadigvarande tillstånd för pausservering

Enligt 8 kap. 15 § 4 st. AL får tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert meddelas utan krav på matservering.

Tillstånd för pausservering är ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten som endast kan beviljas i anslutning till paus i föreställning. Det är inte tillåtet att bedriva pausservering innan eller efter föreställning eller konsert.

Vid pausservering serveras alkohol endast under en mycket begränsad tid varför det inte ställs krav på matservering, men någon typ av mindre tilltugg rekommenderas. Övriga kriterier i alkohollagen gäller och ska prövas av socialförvaltningens tillståndsmyndighet. Pausservering kan meddelas för starköl, vin och annan jäst alkoholdryck, men inte spritdryck. Enligt lagens förarbeten ska särskild restriktivitet iakttas beträffande ansökningar om pausservering i samband med utpräglade ungdomsevenemang (Prop. 1994/95:89 s.105). I normalfallet krävs godkänt kunskapsprov av sökanden.

Stadigvarande tillstånd till slutet sällskap / catering

Enligt 8 kap. 2 § AL kan ett serveringstillstånd meddelas för stadigvarande servering till förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod.

Enligt 8 kap. 4 § AL kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap meddelas ett stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Enligt 8 kap. 15 § 3 st. AL är det vid servering till slutet sällskap tillräckligt att serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Stadigvarande tillstånd för slutet sällskap kan avse följande typer av tillstånd:

- **Cateringstillstånd** söks när alkoholserving ska ske på beställning av slutna sällskap antingen för tillfälligt förhyrd lokal eller i hemmet. Tillståndet kräver att ett varierat utbud av olika maträtter ska kunna tillredas i det egna köket.

Anmälan av cateringlokal ska göras senast tre (3) vardagar före cateringtillfället till socialförvaltningens tillståndsmyndighet för godkännande av lokalen. Anmälan ska

ske av behörig firmatecknare i det bolag som bedriver cateringverksamhet och som har ett stadigvarande serveringstillstånd. Anmälan krävs även för att kommunen ska ges möjlighet att göra tillsyn av serveringsverksamheten enligt 9 kap. 2 § AL. Cateringtillståndet gäller för servering i den kommun som meddelat tillståndet.

- **Klubbrättighet** söks när ett företag eller en förening **är** ett slutet sällskap och har ett stadigvarande serveringstillstånd för servering till sina medlemmar/anställda. Något krav på eget kök på serveringsstället finns inte, utan det räcker att man tillhandahåller någon form av tillredd mat.
- **Festvåningsrättighet** söks när ett företag eller en förening har ett stadigvarande serveringstillstånd för servering **till** olika slutna sällskap. Något krav på eget kök på serveringsstället finns inte, utan det räcker att man tillhandahåller någon form av tillredd mat.

Alkohollagen har tydliga kriterier för vad som ska anses vara **slutet sällskap**:

- det avser ett medlemskap eller anställning (förening, klubb eller företag).
- det avser en begränsad krets av personer som har ett gemensamt intresse i föreningen, klubben eller företaget utöver den aktuella tillställningen. Det innebär att det slutna sällskapet inte kan skapas enbart för den aktuella tillställningen.
- Inbjudan sker endast till det slutna sällskapet. Inbjudan får därmed inte riktas till allmänheten.

En i förväg upprättad gästlista ska finnas tillhanda på serveringsstället under hela serveringstiden.

Lokalen ska, oavsett typ av tillstånd, vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Föreningar och företag ska ha en tillfredsställande organisation och/eller stadgar som antagits av styrelsen. De ska vid ansökan kunna redovisa uppgifter på styrelse och firmatecknare. I normalfallet krävs godkänt kunskapsprov av sökanden.

Tillfälligt tillstånd till allmänheten (För den som saknar stadigvarande serveringstillstånd)

Enligt 8 kap. 2 § AL kan ett serveringstillstånd avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle.

Enligt 8 kap. 15 § 3 st. AL får tillfällig servering till allmänheten meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Tillfälligt serveringstillstånd kan sökas av bolag som t ex arrangerar festivaler, konserter och liknande och som saknar stadigvarande serveringstillstånd.

Det ställs högre krav vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten, än vid tillfälliga tillstånd till slutna sällskap.

Ett tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten kan beviljas för:

- **ett** enstaka tillfälle på en dag
- **flera** enstaka tillfällen inom en tre månaders period
- enstaka **tidsperiod** på högst 3 månader

Ansökan om årligen återkommande tidsperioder med tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten är möjligt max tre (3) år i rad. Därefter anses verksamheten vara stadigvarande och ansökan om stadigvarande serveringstillstånd krävs.

För att beviljas ett tillfälligt tillstånd till allmänheten ställs krav på sökandens lämplighet och serveringsställets utformning. Den sökande ska visa att de får disponera den lokal eller det avgränsade serveringsutrymme som ansökan avser. Sökanden ska visa att både bolag och dess företrädare uppfyller kraven på lämplighet. I normalfallet krävs godkänt kunskapsprov av de sökande.

En ansökan om tillfällig servering till allmänheten remitteras till Polismyndigheten. Även Skatteverket, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och hamn- och gatuförvaltningen kan remitteras. Eventuella alkoholpolitiska olägenheter, enligt 8 kap. 17 § AL, utreds alltid i samband med ansökan.

Normalt beviljas endast tillstånd för servering av starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker. Spritdryck kan beviljas efter särskilt prövning. Mat ska alltid finnas, men det finns inga krav på eget kök utan det räcker att tillhandahålla någon form av tillredd mat.

Även vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten ska serveringsområdet vara tydligt avgränsat och överblickbart. Polismyndighetens krav, bland annat avseende antal ordningsvakter, ska noggrant följas. Det ställs höga krav på säkerhet samt överblickbarhet. Ett tillräckligt antal serveringsansvariga bör cirkulera på serveringsområdet under hela serveringstiden. Ett beslut om serveringstillstånd kan komma att villkoras för att säkerställa överblickbarheten.

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten meddelas som regel inte till renodlade idrottsanläggningar eller vid arrangemang som framför allt riktar sig till barn/ungdomar under 18 år.

Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap

Enligt 8 kap. 2 § AL kan ett serveringstillstånd meddelas för tillfällig servering till förening, företag eller annat slutet sällskap.

Enligt 8 kap. 13 § AL får den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, endast köpa alkoholdrycker hos detaljhandelsbolaget.

Enligt 8 kap. 15 § 3 st. AL ska serveringsstället tillhandahålla tillredd mat vid servering till slutet sällskap.

Tillfälligt tillstånd för slutet sällskap kan sökas av förening, företag eller annat slutet sällskap.

Alkohollagen har tydliga kriterier för vad som ska anses vara **slutet sällskap**:

- det avser ett medlemskap eller anställning (förening, klubb eller företag).
- det avser en begränsad krets av personer som har ett gemensamt intresse i föreningen, klubben eller företaget utöver den aktuella tillställningen. Det innebär att det slutna sällskapet inte kan skapas enbart för den aktuella tillställningen.
- Inbjudan sker endast till det slutna sällskapet. Inbjudan får därmed inte riktas till allmänheten.

En i förväg upprättad gästlista ska finnas tillhanda på serveringsstället under hela serveringstiden.

Lokalen ska, oavsett typ av tillstånd, vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Föreningar och företag ska ha en tillfredsställande organisation och/eller stadgar som antagits av styrelsen. De ska vid ansökan kunna redovisa uppgifter på styrelse och firmatecknare. I normalfallet krävs godkänt kunskapsprov av sökanden.

Ett tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap kan beviljas för:

- **ett** enstaka tillfälle på en dag
- **flera** enstaka tillfällen inom en tre månaders period

Gemensam serveringsyta

Enligt 8 kap. 14 § 2 st. AL kan särskilt tillstånd meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Flera tillståndshavare kan ansöka om ett särskilt serveringstillstånd att servera alkohol på gemensam serveringsyta. En förutsättning är att alla som ansöker om gemensam serveringsyta har ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten.

Rumsservering och minibar på hotell

Enligt 8 kap. 5 § AL gäller att på hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler får servering av alkoholdrycker ske på hotellrummet (rumsservering). På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske.

Enligt 8 kap. 19 § AL gäller inga serveringstider för rumsservering eller minibar.

En förutsättning för att få servera alkoholdrycker genom rumsservering eller minibarer på hotellrummen är att det på hotellet i fråga finns restaurangverksamhet med serveringstillstånd i lokalerna.

Rumsservering eller minibar regleras inte av några serveringstider.

Servering enligt ovan ska anmälas enligt 9 kap 11 § alkohollagen av tillståndshavaren.

Provsmaakning på restaurang och vid mäsäa

Enligt 8 kap. 6 § AL är anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten tillåtet under förutsättning att

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller
2. de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och får ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som avses erbjudas.

Tillståndshavare som avses i första stycket 1 ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

Enligt 8 kap. 2 § 4 st AL kan provsmakningstillstånd meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Enligt 8 kap. 15 § 4 st AL krävs inte matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §.

Provsmaakning enligt alkohollagen regleras i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd benämnt FoHMFS 2014:8.

En innehavare av ett stadigvarande serveringstillstånd för allmänheten kan, efter **anmälan**, få arrangera provning av sådana drycker som serveringstillståndet omfattar, i den lokal där serveringstillståndet gäller.

Anmälan ska göras till socialförvaltningens tillståndsmyndighet senast tre (3) vardagar före provsmakningstillfället och innehålla uppgift om:

1. Tillståndshavarens namn och organisationsnummer
2. Serveringsställe/Restaurang
3. Namn på eventuella partihandlare som ska delta som utställare
4. Vilka alkoholdrycker som ska ingå i provsmakningen
5. Hur ordning och nykterhet ska säkerställas
6. Hur betalning ska gå till
7. Dag och tid för arrangemanget

Om tillståndshavaren på sin restaurang väljer att arrangera en mässa med olika partihandlare är det fortsatt tillståndshavaren som är ansvarig för att all alkohol köps in av det tillståndshavande bolaget och serveras i enlighet med alkohollagens regler.

De partihandlare som deltar får endast beskriva och handräcka provsmakningsprodukterna till besökarna på mässan.

En partihandlare som vill anordna provsmakning måste **ansöka** om tillfälligt serveringstillstånd för provsmakning.

Provsmakning är begränsat till så små mängder att lagstiftaren anser att något krav på tillhandahållande av mat inte finns. En provsmakning av alkoholdrycker som sker i enlighet med alkohollagens regler ska inte kunna leda till oordning och onykterhet.

Provsmakningens syfte är att servera en liten mängd av olika produkter för att ge deltagarna en uppfattning om kvalitet och smak.

Systembolagets modell för provning, som riktlinje för mängd alkohol vid provsmakning.

	Antal prov	Volym/ prov (cl)	Maximal mängd per person (cl)
Öl och vin	4–8	4	32
Starkvin	3–6	3	18
Spritdryck	3–6	0,5	3

Tillståndshavaren har ansvaret för att provsmakningen sker enligt alkohollagens regler.

Provsmakning på egen gård

Enligt 8 kap. 7 § AL gäller att den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som producerats på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna. Om ett sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

Enligt 8 kap. 2 § 4 st AL kan provsmakningstillstånd antingen meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Enligt 8 kap. 15 § 4 st AL krävs inte matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §.

Gård med stadigvarande serveringstillstånd som vill arrangera provsmakning behöver **anmäla** provsmakningen till socialförvaltningens tillståndsmyndighet. Anmälan ska ske senast tre (3)

vardagar före provsmakningstillfället. Saknas serveringstillstånd måste en **ansökan** om provsmakningstillstånd göras.

De egenproducerade råvarorna ska ha en betydelse för drycken eller tillverkningsprocessen som inte är oväsentlig.

Alkoholmängd och serveringsansvaret för provsmakningen är densamma för provsmakning på egen gård som för provsmakning på restaurang eller vid mässa.

Systembolagets modell för provning, som riktlinje för mängd alkohol vid provsmakning.

	Antal prov	Volym/ prov (cl)	Maximal mängd per person (cl)
Öl och vin	4–8	4	32
Starkvin	3–6	3	18
Spritdryck	3–6	0,5	3

Tillståndshavaren har ansvaret för att provsmakningen sker enligt alkohollagens regler.

Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun i samband med meddelat tillstånd enligt alkohollagen också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska olägenheter och skadeverkningar.

Villkoren kan endast meddelas i samband med beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme.

Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

Ett beslut om serveringstillstånd kan villkoras om det bedöms nödvändigt i det enskilda fallet för att uppfylla alkohollagens regler.

Villkor för serveringstillstånd kan t ex vara att säkerställa överblickbarheten genom att

- ha cirkulerande serveringspersonal inom serveringsytan
- eller anmälan av serveringstillfällena.

Riktlinje vid alkoholserving

Allmänna bestämmelser om **försäljning** av alkoholdrycker finns i 3 kap. AL.

Bestämmelser om **servering** av alkoholdrycker finns i 8 kap. AL.

Enligt 3 kap. 5 § AL ska försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat skötas på ett sådant sätt att **skador** i möjligaste mån **förhindras**.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska se till att **ordning och nykterhet** råder på försäljningsstället.

Enligt 3 kap. 7 § AL får alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat inte säljas eller annars lämnas ut till den som **inte har fyllt 20 år**. Beträffande folköl gäller motsvarande den som **inte har fyllt 18 år**. Servering av dessa drycker får ske till den som har fyllt 18 år.

Enligt 3 kap. 8 AL får alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat inte lämnas ut till den som är **märkbart påverkad** av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Enligt 3 kap. 9 § AL är det förbjudet att som ombud eller på därmed jämförbart sätt anskaffa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat (**langa**) till den som enligt 7 eller 8 § inte har rätt att få sådan vara utlämnad till sig.

Enligt 8 kap. 20 § AL ska ansvarig personal vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat se till att **måttfullhet** iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Enligt 8 kap. 21 § AL **Priset** för en alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte **skäligt** påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Enligt 8 kap. 22 § AL ska vid servering av alkoholdrycker **lättdrycker** finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

Enligt 8 kap. 23 § AL Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får **inte** någon **medföra** spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.

Enligt 8 kap. 24 § AL får på ett serveringsställe där **serveringstillstånd** gäller inte någon dricka eller tillåtas dricka **andra alkoholdrycker** eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum. Inte heller får någon dricka eller tillåtas dricka alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett **serveringsställe** där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte får serveras eller i en lokal som **yrkesmässigt upplåts** för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten. Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som **inte får serveras** i en lokal som avses i denna paragraf får **inte heller förvaras** i lokalen eller tillhörande utrymmen. Förbuden enligt denna paragraf gäller **inte** i fråga om **folköl**.

Ansvarsfull alkoholserving

Både tillståndshavaren och serveringspersonalen har ett personligt ansvar för att ordning och nykterhet råder på serveringsstället och att serveringen utförs på ett ansvarsfullt sätt.

En ansvarsfull alkoholserving innebär följande:

- Märkbart påverkade gäster får inte komma in eller vistas på serveringsstället, utan ska avvisas.
- Gäster får inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart påverkade.
- Serveringsytan ska vara överblickbar för att kunna ha kontroll på gästerna.

- Tomma glas och flaskor ska kontinuerligt plockas bort.
- Golven ska hållas rena från bl. a. krossat glas utspilld dryck.
- Störande gäster ska tillrättavisas eller avlägsnas.
- Brottslig verksamhet t ex narkotika- och häleribrott får inte förekomma.
- Serveringspersonal ska förvissa sig om att gästen som serveras har fyllt 18 år. Lämnas inte legitimation ska försäljning vägras.
- Tillståndshavare eller serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och finnas på serveringsstället under hela serveringstiden.
- Tillståndshavare eller serveringsansvarig person ska medverka till att tillsyn kan genomföras, och vara behjälpliga.
- Begränsad volym av alkoholdryck per person vid ett och samma inköpstillfälle.
- Ingen servering av sk ölhinkar, shotsbrickor och helflaskor spritdryck.
- Tillståndshavaren ansvarar även för att ordning ska råda i en eventuell köbildning utanför serveringsstället.

Kommunen erbjuder årligen en kostnadsfri utbildning i ansvarsfull alkoholserving.

Olägenheter – ordning och nykterhet, hälsorisk

Enligt 8 kap. 17 § AL får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Vid tillståndsprövningen ska alltid alkoholpolitiska hänsyn gå före näringsmässiga hänsyn vid överväganden. Tillståndsmyndighetens prövning innebär att en bedömning görs av eventuella olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Vid denna bedömning beaktas följande:

- Polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till risk för ordningsproblem på serveringsstället och/eller dess närmaste omgivning.
- Polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till den sökandes lämplighet.
- Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen avstyrker ansökan med hänvisning till att exempelvis närboende riskerar att utsättas för störning av höga ljudnivåer.
- Räddningstjänsten avstyrker ansökan med hänvisning till risker i brandsäkerheten.
- Kommunen äger kännedom om missförhållanden i sökandes verksamhet.
- Sökandes verksamhet ligger i ett speciellt känsligt område t ex i bostadsområde, skola/fritids eller där många ungdomar annars brukar samlas, eller i områden med känd missbruksproblematik och där etablering kan medföra risker.
- Sen serveringstid som kan antas medföra risker för störning.
- Ansökan avser renodlad idrottsanläggning eller arrangemang som riktar sig till barn/ungdom under 18 år.

Socialförvaltningens tillståndsmyndighet gör en samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Ett avslag på alkoholpolitisk grund ska vara tydligt motiverat och beskriva vilken olägenhet som befaras uppstå. Beslutet är överklagbart. Vid beslut om serveringstid ska alkoholpolitiska olägenheter särskilt beaktas.

Serveringstider

Enligt 8 kap. 19 § AL beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §. Om inte kommunen beslutar annat får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt 30 minuter efter serveringstidens utgång. Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 §.

Bestämmelsen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning och är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken. Social hänsyn ska därför gå före näringsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn.

När socialförvaltningens tillståndsmyndighet prövar serveringstiden, för en restaurang, festival eller liknande arrangemang, görs alltid en individuell prövning där man beaktar om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska stå i förgrunden när prövning av sena serveringstider görs.

Yttrande från Polismyndigheten samt miljö- och hälsoskyddsförvaltningen ska väga tungt vid bedömningen.

Alkoholservering ska enligt alkohollagen avslutas senast klockan 01.00 om kommunen inte beslutar annat.

I Varbergs kommun gäller följande serveringstider:

Vid **stadigvarande** serveringstillstånd kan alkoholservering, efter en individuell prövning, medges under alla dagar sommarperioden **juni-augusti** samt under övriga delen av året **fredagar, lördagar samt dag före röd dag**, som längst fram till klockan 03.00. Samma tider gäller för uteservering som för servering inne på restaurangen.

För vardagar under perioden **september-maj** gäller klockan 01.00 som huvudregel. I undantagsfall kan serveringstid medges, som längst fram till klockan 02.00, efter en individuell prövning. Samma tider gäller för uteservering som för servering inne på restaurangen.

Vid **tillfälliga** serveringstillstånd (festival, konsert eller liknande arrangemang) gäller som huvudregel att servering ska avslutas senast klockan 24.00. I undantagsfall kan, vid arrangemang, serveringstid medges till klockan 01.00 efter individuell prövning och uppföljning. Undantag från huvudregeln prövas restriktivt och med bedömning av särskild risk för närboendestörning.

Ovanstående serveringstider gäller om det inte föreligger särskilda skäl i det enskilda fallet att serveringen avslutas vid annan tidpunkt. Beslut om tillfälligt utökad serveringstid kan ske efter ansökan, och efter individuell prövning.

Uteserveringar

Enligt 8 kap. 14 § 1st. AL ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Detta kan t ex vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället.

Ansökan om alkoholserving på en uteservering görs antingen direkt vid ansökan om serveringstillstånd eller senare som ett utvidgat tillstånd. Ansökan remitteras till Polismyndigheten och Räddningstjänst Väst samt vid behov hamn- och gatuförvaltningen, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.

Serveringstillstånd kan medges för uteservering då serveringen ligger i direkt anslutning till restaurangen. Efter en individuell bedömning kan så kallade satellitserveringar komma att beviljas.

Normalt beviljas samma serveringstid för uteserveringen som för restaurangen i övrigt.

För uteserveringen gäller samma utrymningstid som gäller för serveringsstället i övrigt, det vill säga 30 minuter efter beslutad serveringstid.

För uteserveringar inom Varbergs kommuns innerstad gäller byggnadsnämndens **”Riktlinjer för uteserveringar i Varbergs innerstad”**.

För information om rökning på uteservering kontaktas miljöbalksenheten på kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltning.

För information om ljud och störning från uteservering kontaktas miljöbalksenheten på kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltning.

Serveringsansvariga – Anställd personal

Enligt 8 kap. 18 § AL ska tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller dock inte vid rumsservering. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller dock inte ordningsvakter som förordnats enligt 2 § 4 lagen (1980:578) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd samt, efter överenskommelse med skolan, även andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever.

En serveringsansvarig är en ersättare för tillståndshavaren och har därmed enligt alkohollagen samma ansvar för restaurangverksamheten som denne.

Det är tillståndshavarens skyldighet att förvissa sig om att utsedd serveringsansvarig har tillräckliga kunskaper och är lämplig för uppdraget.

Tillståndshavaren ska anmäla/avanmäla serveringsansvarig personal till socialförvaltningens tillståndsmyndighet. Ändring av registrerade serveringsansvariga ska anmälas omgående till kommunen. Anmälan kan göras direkt via e-post till tillstandshandlaggare@varberg.se eller via e-tjänst/självservice på kommunens hemsida.

Anmälan om ändring i verksamheten

Enligt 9 kap. 11 § AL ska den som beviljats serveringstillstånd anmäla hos kommunen när han eller hon avser att påbörja verksamheten. Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ned eller om avbrott sker i den. Om verksamheten förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändringar av ägarförhållandena. Anmälan ska göras i förväg, eller om det förhållande som föranlett anmälningsskyldighet inte har kunnat förutses, utan dröjsmål.

Folkhälsomyndigheten har i allmänna råd om anmälan av förändringar i en serveringsverksamhet (HSLF-FS 2020:76) uppgett följande:

Förändringar som kan ha betydelse för tillsynen

Exempel på händelser som kan ha betydelse för tillsynen är:

1. Ombyggnad av ett serveringsställe.
2. Inrättande av
  - a) drinkbar eller dryckesautomat, eller båda delarna, på ett serveringsställe, eller
  - b) minibar i ett hotellrum.
3. Förändringar
  - a) av verksamhetens inriktning, exempelvis när en renodlad matrestaurang börjar med nöjesverksamhet som dans eller underhållning,
  - b) av verksamheten som har betydelse för antalet sittplatser,
  - c) av verksamheten som har betydelse för brandsäkerheten,
  - d) av tillståndshavarens kontaktuppgifter, till exempel firmanamn och postadress, eller
  - e) i kretsen av personer med betydande inflytande som anges i de allmänna råden till 1 § Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (FoHMFS 2014:7) om kunskapsprov för serverings- och provsmakningstillstånd.
4. Kapitaltransaktioner som medför att någon kan få ekonomiskt intresse i serveringsverksamheten.
5. Betydande förändringar av ägarförhållanden.

Betydande förändringar av ägarförhållanden kan exempelvis vara när

1. hela företaget eller delar av ett företag överlåts, antingen till en befintlig delägare eller till en utomstående fysisk eller juridisk person, som medför att det betydande inflytandet förändras,
2. ägarförändringen medför att andelar skiftar mellan delägarna på så sätt att någon av ägarna får ett betydande inflytande i företaget, eller
3. en ägare med betydande inflytande säljer sin andel i företaget men har kvar ett ekonomiskt intresse.

Servering av folköl

Enligt 8 kap. 8 § AL får servering av folköl ske om verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som

1. godkänts som livsmedelslokal enligt EU-föreskrifter, samt
2. är avsedda för stadigvarande verksamhet med livsmedel och där mat serveras samtidigt.

Enligt 9 kap. 19 § AL gäller att om detaljhandel med eller servering av folköl föranleder olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller om bestämmelserna i denna lag inte följs, får kommunen förbjuda den som bedriver försäljningen att fortsätta verksamheten eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en varning.

Ett förbud enligt första stycket kan inskränkas till att gälla för vissa närmare angivna tider eller under vissa närmare angivna omständigheter. Förbud meddelas för en tid av sex månader eller, vid upprepad eller allvarlig försummelse, tolv månader räknat från det att den som bedriver försäljningen fått del av beslutet.

Verksamhet som avser att bedriva servering av folköl ska **anmäla** verksamheten till den kommun där serveringen ska ske. Servering får inte påbörjas innan anmälan har gjorts och servering av mat kan erbjudas.

Anmälaren har ansvar att utöva särskild kontroll, **egenkontroll**, över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program. **Dekaler** som anger 18-årsgräns för köp av folköl bör finnas på serveringsstället.

Sker servering av folköl till minderåriga eller medför serveringen olägenheter i fråga om ordning och nykterhet får kommunen **förbjuda** den som bedriver serveringen att fortsätta verksamheten eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en **varning**.

Restaurang som säljer mat för avhämtning får även sälja folköl för avhämtning. Folköl får serveras utan anmälan av den som innehar serveringstillstånd.

Alkoholservering på särskilda boenden

Enligt 8 kap. 1 b § AL krävs inte serveringstillstånd för servering till de boende och deras närstående på sådana särskilda boenden som avses i 5 kap. 5 § 2 st. och 7 § 3 st. socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och som tillhandahåller måltidsservice. Den som bedriver alkoholservering enligt andra stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

I 9 kap. 20 § samt 11 kap. 9 § AL finns regler om påföljder om bestämmelserna inte följs.

Servering av alkohol får enligt alkohollagen ske på särskilda boenden utan tillstånd eller anmälan. Den som ansvarar för boendet ska dock utöva **egenkontroll** för att serveringen sker enligt alkohollagens regler.

Kommunen får **förbjuda** den som bedriver servering av alkoholdrycker på särskilda boenden att fortsätta med serveringen eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en **varning**, om den som bedriver serveringen inte följer bestämmelserna i alkohollagen. Beslut om åtgärd enligt alkohollagen får inte fattas av samma nämnd som driver det särskilda boendet.

Förbud meddelas för en tid av **sex månader** räknat från det att den som bedriver serveringen har fått del av beslutet.

Riktlinjer för tillsyn, avgifter, påföljder och sanktioner

Tillsyn

Enligt 9 kap. 2 § AL har kommunen tillsammans med polismyndigheten tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och detaljhandel av folköl. Kommunen ska även upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

Enligt 9 kap. 3 § AL får kommunen utöva tillsyn över marknadsföringen på ett serveringsställe med serveringstillstånd.

Alkohollagen begränsar tillgängligheten på alkohol genom att bara sådana serveringsställen som uppfyller högt ställda krav ska få tillstånd att servera alkohol. Alkohollagen har även bestämmelser som möjliggör att en kraftfull tillsyn över försäljningen av alkoholdrycker kan utövas.

Kommunen och Polismyndigheten har ett delat ansvar för den omedelbara tillsynen enligt alkohollagen inom kommunen. Kommunens tillsyn bedrivs av socialförvaltningens tillståndsmyndighet.

Länsstyrelsen tillsynar kommunen genom att granska tillståndsmyndighetens tillsyn, handläggning och socialnämndens samtliga beslut.

De förutsättningar som gäller för att beviljas ett serveringstillstånd ska efterlevas även efter att tillstånd meddelats.

Tillsynen består av förebyggande, inre och yttre tillsyn.

Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn sker genom information, rådgivning och utbildning för att skapa en god grund för dialog, förståelse och samarbete mellan socialförvaltningens tillståndsmyndighet och tillståndshavare/anmälare för servering av folköl.

Den förebyggande tillsynen i Varbergs kommun sker genom:

- **Krögarträffar**
- Möten med tillståndshavare/krögare, polis, ordningsvakter och eventuella samordnare för arbetet med en **ansvarsfull alkoholservering**.
- **Dialog och möten** med tillståndshavare/försäljningsansvariga.
- **Avstämningar** med polismyndigheten.
- **Informationsmaterial** för näringsidkare och allmänhet.

Inre tillsyn

Den inre tillsynen är av administrativ karaktär och består främst av kontroll och uppföljning av personliga och ekonomiska förhållanden av tillståndshavare och personer med betydande inflytande i verksamheten, samt marknadsföring av verksamheten.

Tillsynen kan bland annat ske genom remissförfarande till exempelvis Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Räddningstjänst Väst och miljö- och hälsoskyddsförvaltningen samt granskning av den årliga restaurangrapporten från tillståndshavarna och genom kontroll av olika marknadsföringskanaler.

Yttre tillsyn

Yttre tillsyn avser den tillsyn som sker på serveringsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt alkohollagens bestämmelser. Den yttre tillsynen sker enskilt av kommunen, eller i samverkan med andra myndigheter.

Den yttre tillsynen sker genom att tillsynspersonalen främst kontrollerar att:

- ordning och nykterhet råder på serveringsstället
- alkoholservice inte sker till en minderårig
- alkoholservice inte sker till en märkbart påverkad person
- lagad eller på annat sätt tillredd mat tillhandahålls på serveringsstället
- det finns ett varierat matutbud
- tillståndshavaren eller serveringsansvarig finns på plats
- utbudet av alkoholdrycker (öl, vin, andra jästa alkoholdrycker, spritdrycker) överensstämmer med beviljat tillstånd
- lättdrycker finns att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning
- serveringslokalerna och köket överensstämmer med bestämmelserna i alkohollagen
- den som serverar alkohol är anställd av tillståndshavaren eller är inhyrd av ett bemanningsföretag
- prissättning och marknadsföring av alkohol på serveringsstället är tillåten
- alkoholservice sker måttfullt
- alkoholservice inte sker före eller efter beviljad serveringstid
- alkoholservice inte sker utanför angiven serveringsyta
- gästerna inte tillåts lämna serveringsytan med alkoholdryck
- beslut om villkor för tillståndet följs
- förvarings- och förtäringförbuderna efterlevs
- grundförutsättningarna för att få servera folköl är uppfyllda, t ex matservice

Tillsynskriterierna för tillståndsmyndighetens yttre och inre tillsyn kompletteras med socialnämndens tillsynsplan. Tillsynsplanen delges länsstyrelsen i Hallands län.

Grunderna för Varbergs kommuns tillsyn och eventuella åtgärder enligt alkohollagen är följande:

- Alkohollag (2010:1266)
- Folkhälsomyndighetens föreskrifter (FoHMFS, HSLF-FS)
- Folkhälsomyndighetens handbok i tillsyn.
- Socialnämndens tillsynsplan för bland annat alkoholservice och handel med folköl.
- Socialnämndens riktlinjer för alkoholservice.
- Överenskommelse om samverkan mellan Polismyndighet och kommunen.
- Samverkan via nätverk inom Hallands län där länsstyrelsen är sammankallade.

Tillsynsavgifter

Enligt 8 kap. 10 § 3 st. AL får kommunen även ta ut en avgift för sin tillsyn enligt 9 kap av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller service av folköl.

Tillsynsavgifterna har beslutats av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen.

Information om aktuella tillsynsavgifter finns på kommunens hemsida under Näringsliv.

- Avgiften ska täcka tillståndsmyndighetens kostnad för yttre och inre tillsyn.
- Avgifterna är beslutade av kommunfullmäktige och indexregleras årligen enligt konsumentprisindex.
- Avgiften för stadigvarande serveringstillstånd debiteras årligen och består av en fast och en rörlig avgift.
  - Den fasta avgiften är lika för alla tillståndshavare.
  - Den rörliga avgiften baseras på förgående års försäljning av alkoholdrycker som tillståndshavaren redovisat i sin restaurangrapport.
- Avgiften för servering av folköl består av en fast årsavgift.

Påföljder och sanktioner

Enligt 9 kap. 17 § AL får en kommun meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

En kommun ska **enligt 9 kap. 18 § AL** återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Om flera tillståndshavare har utnyttjat ett gemensamt serveringsutrymme enligt 8 kap. 14 § andra stycket får istället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.

Enligt 9 kap. 19 § AL får kommunen förbjuda den som bedriver försäljning av folköl att fortsätta verksamheten eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en varning. Ett förbud enligt första stycket kan inskränkas till att gälla för vissa närmare angivna tider eller under vissa närmare angivna omständigheter. Förbud meddelas för en tid av sex månader eller, vid upprepade eller allvarlig försummelse, tolv månader räknat från det att den som bedriver försäljningen fått del av beslutet.

Av 11 kap. AL följer de straffrättsliga sanktioner som kan bli påföljden vid t ex servering till minderårig eller märkbart påverkad person s. k. olovlig dryckeshantering. Här finns även regler om olovligt anskaffande, befattnings, innehav och försäljning av alkoholdrycker.

Vid överträdelse av reglerna i alkohollagen öppnas ett tillsynsärende för att utreda eventuell administrativ påföljd enligt alkohollagen för tillståndshavaren. Vilken påföljd som blir aktuell bedöms sammantaget utifrån bland annat överträdelsen och situationen i varje enskilt ärende.

Om kommunen öppnar ett tillsynsärende informeras tillståndshavaren/ anmälaren skriftligen att så har skett och bereds tillfälle att yttra sig i ärendet innan beslut fattas. Den straffrättsliga processen hanteras av Polismyndighet och rättsväsende.

Brott mot alkohollagen kan resultera i:

- Administrativa påföljder mot tillståndshavaren (erinran, varning, återkallelse av serveringstillstånd eller försäljningsförbud för folköl).

- Straffrättsliga sanktioner mot enskild personal (vid t ex servering av alkoholdryck till minderårig eller överservering).

Enskild personal är juridiskt ansvarig för att servera alkohol i enlighet med alkohollagen. Vid brott mot alkohollagen kan socialförvaltningens tillståndsmyndighet upprätta en polisanmälan.

Erinran

Exempel på överträdelser som kan medföra en erinran:

- Ingen tillståndshavare/serveringsansvarig finns på plats.
- Förändringar som är av betydelse för serveringstillståndet har inte anmälts till kommunen (t ex bolagsändring, ny restaurangchef, väsentlig ombyggnad etc).
- Ekonomiska brister av lindrigare art (t ex betalningsuppmaning/anmärkning eller beslut om kontrollavgift).
- För sent inkommen restaurangrapport.
- Tillståndshavaren bryter mot villkor kopplat till serveringstillståndet.
- Tillståndshavaren vidtar inte rättelse trots påpekande vid tillsyn (t ex matutbudet är bristfälligt).

Varning

Exempel på överträdelser som kan medföra en varning:

- Brist som upprepas.
- Brister i flera olika hänseenden.
- Bristande ordning och nykterhet.
- Ekonomiska brister av allvarigare karaktär (t ex. skulder eller bolag i likvidation).
- Brister i den personliga lämpligheten hos personer med betydande inflytande, s k PBI.
- Servering av minderårig.
- Överservering av gäster.
- Mängdservering.
- Tillståndshavaren bryter mot villkor kopplat till serveringstillståndet.

Återkallelse

Exempel på överträdelser som kan medföra återkallelse av serveringstillståndet:

- Allvarlig ekonomisk misskötsamhet där varning inte kan anses tillräcklig.
- Varning har tilldelats tidigare för brist som uppstår igen. Bryter mot villkor igen
- Brottslig verksamhet förekommer på serveringsstället med tillståndshavarens vetskap (t ex att droger används på serveringsstället).
- Allvarliga brister i den personliga lämpligheten (t ex tillståndshavaren har dömts för allvarligt brott).

Innan beslut om varning eller återkallelse blir aktuellt har ofta en eller flera beslut om erinran meddelats. Varning och återkallelse kan dock även ske direkt utan tidigare beslut om erinran eller varning.

Försäljningsförbud eller varning vid servering av folköl

Vid åtgärd efter brister enligt alkohollagen vid servering av folköl kontaktas företrädare för det bolag som driver verksamheten och har anmält serveringen.

Information, självservice/e-tjänst och utbildningar

Enligt 8 kap. 9 § AL ska kommunen tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

Information och självservice/e-tjänst

På Varbergs kommuns hemsida under Näringsliv finns information om alkohollagen samt blanketter och självservice för att ansöka om tillstånd eller meddela ändringar i befintligt tillstånd.

Som webbkund för självservice hos tillståndsmyndigheten kan du:

- Ansöka om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd.
- Anmäla ändringar i gällande tillstånd
  - Förändringar i kontaktuppgifter
  - Förändringar i ägande
  - Förändringar i verksamhet
  - Serveringslokal vid catering
  - Kryddning av egen snaps
  - Provsbakning av alkoholdrycker
  - Upphörande av serveringstillstånd.
- Anmäla serveringsansvarig personal.
- Använda kommunens restaurangregister för att söka fram uppgifter om gällande serveringstillstånd, restaurang- och ägaruppgifter.

Kontakta socialförvaltningens tillståndsmyndighet enligt nedan vid frågor.

Utbildningar

Socialförvaltningens tillståndsmyndighet erbjuder, efter beslut av socialnämnden, återkommande en kostnadsfri utbildning i **Ansvarsfull Alkoholservering**, i samarbete med Polismyndigheten.

I utbildningen ingår muntlig information, skriftligt material och praktiska övningar för att kunna bedriva en ansvarsfull alkoholservering.

Utbildningen riktar sig till tillståndshavare, serveringspersonal, ordningsvakter och entrévärdar.

Krögarträffar

Socialförvaltningens tillståndsmyndighet arrangerar årligen krögarträffar för utbyte av information och nätverksbyggande mellan kommun, Polismyndighet, tillståndshavare och serveringsansvariga.

Samverkan

Socialförvaltningens tillståndsmyndighet i Varbergs kommun ingår i olika samverkansgrupper inom kommunen och i Hallands län. Samverkan syftar till ökad förståelse och ökad kunskap om en ansvarsfull alkoholserving som kan leda till minskat antal våldsbrott i restaurangmiljö.

Kontaktuppgifter socialförvaltningens tillståndsmyndighet

Har du behov av mer information, rådgivning om serveringstillstånd eller övrigt enligt alkohollagen besök www.varberg.se eller mejla socialförvaltningens tillståndsmyndighet:

tillstandshandlaggare@varberg.se

Vid pågående ärende kan du ringa direkt till din handläggare:

Helén Albino Andersson, tel. 0340-88 353

Susanne Apelqvist, tel. 0340-88 778

Maria Björcke, tel. 0340-88 977

Ansökan eller anmälan via självservice gör du på www.varberg.se